

«Tândărică»

Tândărică” are cincisprezece ani! Pentru oricare alt teatru, o asemenea aniversare ar marca trecerea de la copilărie la adolescență; dar — față de spectatorii săi „cei mulți și mărunți” — tinărul ansamblu al teatrului de păpuși împlinește o vîrstă impresionantă! Personalitatea lui s-a configurat și se definește an de an tot mai deplin, așa că și-a dobîndit și el, conform legilor țării, dreptul de a avea un buletin de populație, „personal” și bine individualizat, în lumea artelor noastre. Aceasta nu înseamnă de fel că și-a pierdut ceva din farmecul sprințarei lui voioșii: ca și codrul, al cărui cel mai infim crîmpei este, Tândărică merită prinosul cîntecului popular:

„tu din tînăr precum ești
tot mai mult întinerești...”

Numai că, pentru noi, ceilalți prieteni ai lui, auditorul adult, cei care întovărașim copiii la matinee sau urmărim piesele scrise și jucate anume de dragul oamenilor în toată firea, acest fraged vlăstar redeșteaptă vechi și străvechi amintiri, din propria noastră copilărie și mai de departe, din însăși copilăria teatrului pe meleagurile noastre...

Ilustrul Vasilache și arta păpușarilor ambulanți au exprimat de veacuri năzuințele populare, au formulat critica și protestul social al multimilor asuprite, au însemnat, cu modestele lor mijloace, etapele unei lungi și anevoioase luări de conștiință... Și dacă „documentele” privitoare la trecutul acestui îndrăgit mod de expresie artistică nu ni s-au păstrat decât în rare și risipite mențiuni ale cărturarilor de pe vremuri, în amintirea și tradiția orală a generațiilor zăbovesc mărturii pe care nu se-așterne colbul uitării...

Firește, teatrul de păpuși cunoaște astăzi o înflorire care i-a schimbat nu numai înfățișarea — de la improvizata lădiță pe care singurul minuior și actor o căra în spate și cu care se putea face nevăzut la apariția oamenilor stăpînirii, la propriu: în doi timpi și trei mișcări, pînă la scena amănunțit construită și la utilajul bogat cu care e înzestrată acum, ci și însuși conținutul, corespunzător unui alt mesaj, încadrîndu-se în marea operă de cultură a revoluției socialiste, contribuind la educarea comunistă a copiilor, și nu arareori la *aceea a părinților!* Ca și în atâtea alte domenii, preluînd o moștenire prețioasă și valorificînd-o în mod creator, și teatrul de păpuși care se dezvoltă în anii aceștia a urcat o nouă și importantă treaptă a evoluției sale, slujind cu armele lui specifice formarea omului nou și mai ales a schimbului de mine, exaltînd virtuțile, propunînd modele vrednice de urmat, combătînd năravurile acolo unde mai stăruie și ies la iveală.

Personajele teatrului de păpuși — ca și ale basmului și ale fabulei — au prins o nouă viață, oglîndind viața cea nouă pe care o făurim și care, la rîndul ei, ne făurește, desăvîrșindu-ne.

Ar fi însă o gravă greșeală dacă am pune accentul precumpănitor pe această latură didactică, pedagogică, fără a cere și acestei forme de artă, ca oricărei alteia, să răspundă în aceeași măsură exigențelor de ordin estetic, făcînd vreun rabat măiestriei, vreo concesie față de orice compartiment al spectacolului pe care ni-l oferă: de la textul dramatic la regie și muzică, de la expresivitatea păpușilor la „jocul” interpreților, de la decor și lumină... la toate acestea împreună, însumate organic și armonios!

* * *

Cu nereținută și explicabilă emoție scriu aci, din nou, numele Luciei Calomeri, animatoarea timp de cîteva decenii a teatrului nostru de păpuși, care, în împrejurări vitrege, în mijlocul nepăsării oficialităților burgheze, ajutată doar de cîteva artiști la fel de entuziaști și de săraci ca și dînsa, colinda țara cu micul ei „podiu”, întru nimic mai evoluat decât cel de prin iarmaroacele de odinioară, jucînd în „recreații” pe la școli sau, între spectacole, în micile săli de cinematograf. Un „program” îngălbenit de vreme cuprinde, alături de numele cele mai glorioase ale literaturii noastre, și pe acela al unui tînar fabulist (la întîia lui încercare) și nu cu mult mai răsărit decât elevii îmbulziți în subsolul Ateneului... Să mă pici cu ceară, nu-mi mai pot aminti despre ce era vorba în fabula aceea, dar revăd — după mai bine de patruzeci de ani, ca și cum ar fi fost adineaori! — mincile bufante ale bluzei din atlas verde, care depășeau tot timpul cadrul minuscule în care se mișcau, pe sfori de altfel foarte aparente, eroii primului meu op.

Nu aș fi evocat iarăși această amintire personală dacă distinsa profesoară nu ar fi apucat, la o vîrstă destul de înaintată, să treacă ea însăși, după Eliberare, la înjghebarea întîiului teatru de păpuși, acela care avea să devină, după cîteva ani, „Tîndărică”, trăind astfel bucuria de a-și vedea răsplătite strădanile și răscumpărate amărăciunile unui lung trecut. La 29 martie 1949, printr-o hotărîre a Consiliului de Miniștri, teatrul de păpuși și marionete „Tîndărică” devine teatru de stat și, la 24 aprilie al aceluiași an, are loc întîia premieră...

Apoi premierele și succesele se înscriu tot mai multe, an de an, repertoriul se îmbogățește, se diferențiază după „nivelul” atît de variat al publicului de copii; colectivul se lărgeste la rîndul lui, „Tăndărică” joacă pe două scene, concomitent, pleacă în deplasări cu o echipă fără a-și restringe numărul spectacolelor în Capitală, întreprinde turnee în țară și în străinătate...

Se cuvine menționat la loc de cîste, printre meritele teatrului „Tăndărică”, acela de a fi crescut — încă din primul an de funcționare — cadre, nu numai pentru nevoile sale, ci și pentru alte teatre, din cuprinsul țării, și mai recent și din alte țări, prietene, inițiind cursuri profesionale de artiști minuiitori, ajutînd infiriparea altor formații, urmărind dezvoltarea acestora, cu frățească și — dacă se poate spune — părintească grijă, în ciuda propriei tinereți.

Această stăruitoare și plină de abnegație muncă își vede recompensa, înainte de toate, în dragostea cu care este înconjurat teatrul, atît de către cei mici cît și de către cei mari, dar și în prestigiul cucerit în fața publicului din multe orașe ale lumii, în premiile dobîndite la festivaluri și alte competiții internaționale, la care s-a impus ca unul din colectivele fruntașe, pe plan mondial, ale acestui gen.

Directoarea ansamblului, regizoarea Margareta Niculescu, și artista animatoare Dorina Tănăsescu au primit înalțul titlu de artiste emerite ale R.P.R. Un premiu de stat a înconunat (încă din 1954) munca unui colectiv al teatrului, din care fac parte, în afară de cele două citate mai sus, Ioana Constantinescu, pictor scenograf, artista minuitoare Antigona Papazicopol și sculptorul Lucian Teodorescu.

Ar fi cu neputință, în spațiul unui articol, de enumerat piesele montate și jucate pe scenele lui „Tăndărică”, în acești cincisprezece ani. Unele s-au menținut în repertoriu și continuă să atragă publicul; nu numai dintre cele pentru copii, la care spectatorii... se schimbă din an în an, ci și dintre cele pentru vîrstnici, așa cum este atît de amuzanta satiră a dramei polițiste a lui Mircea Crișan și Al. Andy, purtînd tulburătorul titlu de *Mina cu cinci degete*, lucrare distinsă cu Marele Premiu al Festivalului internațional al teatrelor de păpuși și marionete de la București (1958), sau plina de poetică fantezie *Carte cu Apolodor* a lui Gelu Naum, care a obținut la Festivalul internațional de la Varșovia (1962) diploma Ministerului Culturii și Artei din R.P. Polonă...

Ar fi și mai cu neputință de înșirat aci marele număr de artiști care alcătuiesc ansamblul lui „Tăndărică” și din care numai o mică parte apar la rampă, purtîndu-și păpușa, pentru a saluta publicul. Zeci și zeci de oameni lucrează în ateliere, în culise, îmbinîndu-și eforturile, perfecționîndu-și neîncetat măiestria, contribuind la reușita întregului, cu rivna, cu talentul, cu pasiunea lor.

Ar fi poate mai ușor de întocmit lista scriitorilor noștri care răspund la înalta comandă socială a teatrului de păpuși... Aceasta, ca o critică și o autocritică — înainte de a încheia cu felicitări pentru sărbătorirea de acum și urări pentru noi și binemeritate succese, în țară și peste hotare... Nu peste multă vreme, Bucureștii vor găzdui al III-lea Festival al păpușarilor de pretutindeni, în cadrul căruia sînt sigur că și dragul nostru „Tăndărică” va avea „un rol important de jucat” și „un cuvînt hotărîtor de spus”...!

Marcel Breslașu